

Mogućnosti dramskih tehnika u baštinskoj pedagogiji

Magda Henok

Kada se govori o uporabi dramskih tehnika i njihovim mogućnostima u istraživanju, proučavanju i interpretaciji baštine važno je prisjetiti se samih početaka dramskoga igranja. Ljudska igra počinje prije nego što dijete nauči samostalno sjediti, hodati, jesti, pričati. Svoj prvi sustav komunikacije dijete uspostavlja preko igre. Igra se zvukovima i šumovima koji su u njegovoj neposrednoj blizini okrećući se prema izvoru zvuka, igra se predmetima koji mu služe kao poticaj senzorno-motoričkom razvoju, igra se majčinom kosom i njezinim licem. Igra je početak djetetovog učenja i spoznavanja okoline. Oblik igre mijenja se individualno, rastom i razvojem te sazrijevanjem na psihičkoj, emotivnoj i fizičkoj razini.

Za dramski odgoj kao „oblik učenja i poučavanja kroz dramsko iskustvo“ (Lekić i sur. 2007: 13) od posebnog je značaja fenomen simboličke igre, koja je u stručnoj literaturi poznata i kao imaginativna igra, igra fikcije, igra pretvaranja, što je dovodi do uske veze s dramskom igrom. Razvojni psiholozi simboličku igru gledaju kao razvojni fenomen. Piaget ju, primjerice, dovodi u vezu sa strukturom misaone aktivnosti i promatra je u sklopu kognitivnog razvoja. Simbolička igra, najjednostavnije rečeno, oblik je reprezentacije stvarnosti (prema Duran 2011: 18). Dijete u dobi simboličke igre stvara svoj unutarnji svijet koji reprezentira okolini na sebi svojstven način. Stoga, lako se može zaključiti, dramska igra kao proces stvaranja i kao urođena vještina kod svakog pojedinca obuhvaća važan segment odgoja i obrazovanja. U svojoj različitosti može poprimiti oblik igre s pravilima, dramatizacije, slobodne improvizacije, kreativne dramske igre itd. Cilj dramskoga odgoja nije isključivo bavljenje dramskom umjetnošću i on je namijenjen svoj djeci (pa i odraslima) bila ona dramski nadarena ili ne.

Dramski odgoj služi se dramskim izrazom kao svojim najvažnijim medijem. „Dramski izraz podrazumijeva svaki oblik izražavanja u kojem su stvarni ili izmišljeni događaji, bića, predmeti, pojave i odnosi predstavljeni pomoću odigranih uloga i situacija“ (Krušić 2018: 13). Zbog navedenih karakteristika odigravanja određenih uloga i situacija, oživljavanja povijesti i povijesno značajnih ličnosti dramski izraz kao učinkovit i koristan medij mogao bi biti zanimljiv baštinskim pedagogima u interpretaciji sadržaja kojeg žele prezentirati korisnicima (djeci, mladima i ostalim posjetiteljima) svojih ustanova.

Neke od dramskih tehnika koje je moguće koristiti u muzejima, knjižnicama, arhivima, s ciljem kreativnijeg, zanimljivijeg i inovativnog načina, odnosno metode, podučavanja posjetitelja (publike) su: vođena improvizacija, pantomima, sastanak, istovremeni rad manjih grupa u ulozi, voditelj u ulozi, usporeno kretanje, žive slike, pripremljena improvizacija, jedan dan u životu, reportaža, misli u glavi (tunel misli), zamišljanje (vođena fantazija), kostimiranje, posjetitelji u ulozi, zvučne slike, vruća stolica itd. (prema Gruić 2002: 42-50). Svaka od spomenutih dramskih metoda ima svoju zadaću tj. svrhu koja se u određenom trenutku želi odigravanjem ispuniti. Jedan od najistaknutijih primjera korištenja dramskih tehnika u muzejima kojeg literatura navodi je Craigflower Schoolhouse Project (Zlatni dani školstva). U ovom projektu posjetitelji (djeca školskog uzrasta) su bili u ulozi nekadašnjih učenika škole koja je danas pretvorena u prostor muzeja. Projekt je nastao u suradnji sa školama, a proveli su ga kanadska kazališna udruga u suradnji s ogrankom za očuvanje muzejskog nasljeđa. Sudionicima projekta nadjenuta su imena izvornih kolonista koji su stoljeće ranije pohađali školu.

U projektu je sudjelovalo tridesetero djece petih razreda. Na jedan dan su zakoračili 130 godina unatrag kako bi iskusili uobičajen dan u školi Craigflower u kanadskoj provinciji Britanska Kolumbija. Ciljevi koji su dogovoreni na prvom sastanku kazališne udruge i Muzeja bili su da po završetku programa djeca znaju sljedeće: nabrojiti predmete koji su se poučavali u to vrijeme, kakvo je bilo školstvo za djecu u razdoblju od 1855. do 1865. godine, uloga djece u školi i zajednici i uloga škole u zajednici. Na samom mjestu projekta djeca su trebala iz prve ruke iskusiti aktivnosti poput: mlaćenje maslaca, rezanje i piljenje drva, pisanje po školskim pločicama, zvonjenje zvonca, izradivanje i korištenje pisaljki od guščjeg perja, paljenje fitilja na svijećama i praćenje nastave koja se predavala u to doba. Muzej je inzistirao na tome da razviju program koji će povijesno biti autentičan i dosljedan motivima likova koji su uključeni u priču, a da istovremeno bude teatralan i ispuni obrazovne ciljeve Muzeja i kurikulumu društvenih predmeta za pete razrede. Vrijednost ovog iskustva ponajprije je vidljiva u tome što je velik broj djece koja su bila izravno uključena u projekt ponovno posjetilo Muzej, a ovoga puta povelili su i svoje prijatelje (Prendergast i Saxton 2009). Time se povećala posjećenost muzeju, a muzej je ovim projektom stvorio novu publiku.

Sam proces i uspješnost dramskoga igranja ovisi ponajprije o kompetencijama baštinskog pedagoga, njegovoj želji i osobnom angažmanu da određeni pojam, koji je trenutačna tema izložbe, muzejske, arhivske ili knjižne građe, približi posjetiteljima. U tome ključnu ulogu imaju poznavanje dramskih tehnika, sustavna i organizirana edukacija baštinskih pedagoga te, ukoliko je potrebno, povremeno angažiranje i vanjskih suradnika u provedbi nekih projekata. Dramske

tehnike nisu česta pojava u muzejima, arhivima ni knjižnicama, no postoje oni entuzijasti i u našoj zemlji koji ih uspješno koriste prilikom stalnih ili povremenih muzejskih postava,

radionica i edukacija i pritom odgajaju, ali i obrazuju buduće generacije posjetitelja kulturnih ustanova na nov, suvremen i inovativan način. ■

Ludi klobučar

Literatura:

Duran, Mirjana. (2011). *Dijete i igra*. Jastrebarsko: Naklada Slap.

Gruić, Iva. (2002). *Prolaz u zamišljeni svijet*. Procesna drama ili drama u nastajanju. Zagreb: Golden marketing

Krušić, Vladimir. (2018). *Kazalište i pedagogija*. Zagreb: Disput.

Lekić, Ksenija; Migliaccio-Čučak, Norma; Radetić-Ivetić, Jadranka; Stanić, Dragica; Turkulin-Hovat, Marta i Vilić-Kolobarić, Ksenija. (2007). *Igram se, a učim! Dramski postupci u razrednoj nastavi*. Zagreb: Hrvatski centar za dramski odgoj - Pili poslovi d.o.o.

Prendergast, Monica; Saxon, Juliana, ed. (2009). *Applied theatre: International case studies and challenges for practice*. UK: Intellect Bristol / USA: Chicago.